

KIRI SULEMANU

The history of King Solomon in Kyanga as recorded in the books of the prophets, 1 Kings 1-11.

Kirina takada farashinaa

Adonia a ginda dina kiri

Kiri Dauda jidakè kɔtɔkɔtɔ. Baa ka wò ì tà bishεεzɔ, itagũ ninimaa. Ye ì ibana fl'ini: Wo zɔnadi kiri, wòna nifii tɔ'nni, inagũ dikinakea'nni, inagũ n toroa, inagũ wucea n gu, dun m̃ba nini ma mɔnɔba. Ye wò yà wò nifi nɔɔ tɔ̃ Isra'ila cerelu pai, ye wò b̃ Sunemu negũ Abisagama, wò ì sh̃te wò c̃'izo kirini. Nifi ginaa negũ nɔɔmi. Itagũ kiri toroa itagũ dikinakea'ini, amaa kiri ci ì d̃ negũba.

Hagita ni Adonia ì ì ginda dì a bùru, ì kè ani ye kirikea bece. Ye ì bisaguruna sh̃te kũni bisanadinazɔ kũni nigõni keefiawokoorizɔ ka àgũa bashia àgũa kea'ini watalu. Zaa ì bii, ì djii ci s̃'ima ina ke b̃yãaji mbi kea laaleba. Ini k̃n nigõni nɔɔmi. Wò ì ì Abisalomu gb̃ji. Ye ì ledàkũ kũni Jeruya ni Yoabuzɔ kũni s̃makiri Abiatazɔ, ye à dùce'izɔ. Amaa s̃makiri Zadoki kũni Yehoyada ni Benayazɔ kũni annabi Natanazɔ kũni Shimaizɔ kũni Dauda tɔnazɔ kũni ì dogarinazɔ àci duce'izɔba. Adonia s̃makè kũni tambunazɔ kũni dinazɔ kũni dini ashikenazɔ Gberemene guu ka bii Logeli ikpako kutu. Ì a daku kirinina sh̃shi pai kũni Yahudanazɔ ka kiri ibana pai. Ici annabi Natana shishiba koo Benaya koo Dauda dogarina koo ì ginda daku Sulemanu.

Ye Natana yà ì Sulemanu dɔɔ Basheba làlu ì kè: Ka Hagita ni Adonia kirikè wo zɔnadi kiri Dauda dɔnaa badi, nci maba dee? Tu mà yākpā'nni, laaka ní kea, ò n ginda mii shi kūni n ni Sulemanu muzɔ. Kpete ò yaa kiri Dauda gu, fi'ini, ka ì shìte kūni Laduzɔ yāa kīn ì kè n ni Sulemanu ye kirikea ì gurubi ì dɔɔ kīn dee? Ì kè laala Adonia ye kirikè? Lootoo ka mbi yā ginaa fia'ini má nua kīn, má yā lafaani. Ye Basheba yà ì kiri lì ì wucegu, zaaka kiri jidakè. Sunemu negū Abisaga bi'izɔ gube. Basheba kùce ì kūsūkpete'ini, ye kiri ì làlu ì kè: Bó ní waaji? Ì wì'ini ì kè: Baaba, nni ye shìte mani n zɔkedani kūni Zɔnadi n Ladu tɔɔ n kè ma ni Sulemanu ye kirikea, igūa kiri n dɔɔ. Wa ma zɔnadi kiri, Adonia ye kirikè bece, nci ì yā dɔba. Ì sāmakè kūni dinazɔ kūni dini ashikenazɔ kūni tambunazɔ gbāa bakara, ì n nina shìshi pai kūni sāmakiri Abiatazɔ kūni dēbukedana watalu Yoabuzɔ, ye ici n zɔkeda Sulemanu shishiba. Ma zɔnadi kiri, nni ye Isra'ilana bi weredɔa'mma à pai, wòna ma gū ka gbεegūa kiri n gurubi. Ma zɔnadi kiri, nna tà n dijinalu, mani kūni ma ni Sulemanuzɔ, wò wo waa taalinadinami.

Ka ibi yāfia kūni kirizɔ laale, ye annabi Natana bùru. Wò fi kirini wò kè, annabi Natana le. Ye Natana nù ì kùce kirini, ì wùce ì gberεema ì kè: Ma zɔnadi kiri, nni ye kè Adonia kirikea, igūa kiri n dɔɔa? Zaaka ì yà ì sāmakè cece kūni dinazɔ kūni dini ashikenazɔ kūni tambunazɔ gbāa bakara. Ì n nina shìshi pai kūni n dēbukedana wataluzɔ kūni sāmakiri Abiatazɔ. Àbi fɔbia, àbi imia'izɔ bece, àbi kea: Ladu nà kiri Adonia dɔ kūni baanizɔ! Amaa mani n zɔkeda ici ma shishiba koo

sāmakiri Zadoki koo Yehoyada ni Benaya koo n zəkeda Sulemanu. Ma zɔnadi kiri, ashe nni ye yā ginaa kè, ye gū ka acea kirikeelu n dɔɔ fiiji woni n zəkedanania?

Sulemanu kana kirikeelu

Ye kiri Dauda kè: À Basheba shishimani. Ka Basheba nù ì gè, ì nù ì dùce kiri watalu. Ye kiri shìtè'ini Laduzɔ ì kè: Zɔnadi bii! Ì ma bɔ taabi pailu. Yā ka ma ashi kūni Zɔnadi Isra'ilana Ladu tɔɔ, ma kè n ni Sulemanu ye kirikea ma gurubi, igūa kiri ma dɔɔ, má kea cece shāashā. Ye Basheba kùce ì kūsūkètè cere kirini ì kè: Ma zɔnadi kiri Dauda, Ladu nà n dɔ kūni baanizo dipai!

Ye kiri Dauda kè: À sāmakiri Zadoki shishimani kūni annabi Natanazɔ kūni Yehoyada ni Benayazɔ. Ka à bùru kiri gu, ì fi'àni: À ma ibana dakū àna yaa àna ma ni Sulemanu di ma farigabisa gbēji, à yaa'izɔ Gihɔ. Gube sāmakiri Zadoki kūni annabi Natanazɔ à yɔnɔ kaa'ima, à ì dia Isra'ilana kiri, à kuru fēa à sōa à ke: Ladu nà kiri Sulemanu dɔ kūni baanizɔ! Bēe gbēji à ci'izɔ, ì acea kirikeelu, igūa kiri ma gurubi. Ini ye ma dī Isra'ilana kūni Yahudanazɔ kirikeda. Ye Yehoyada ni Benaya fi kirini: Ina ke laale! Zɔnadi n Ladu nà n le shi, ma zɔnadi kiri! Laaka Zɔnadi bii'nzɔ ma zɔnadi kiri, inagū bii kūni Sulemanuzɔ laale kīn, ina ì kirike lafa ina kpa n mula.

Ye sāmakiri Zadoki kūni annabi Natanazɔ kūni Yehoyada ni Benayazɔ kūni dogarinazɔ à yà Sulemanu dī kiri Dauda

farigabisa gbēji, à yà'izɔ Gihɔ̄. Ye sāmakiri Zadoki yōnɔ tɔɔ shìte Zɔnadi bishɛkpɛlu, ì yōnɔ ginaa kà Sulemanuma. Ka wò kuru fɛ̄, ye gūpai s̄ à kè: Ladu nà kiri Sulemanu d̄ kūni baanizɔ! Ye gūpai b̄ à d̄'ima, àbi cia, àbi kuceɛ f̄ea, àbi zūn'ndaakea nɔɔnɔ, ye cɛɛ jigidà kɔsɔngu ginaa ka àbi kea yāaji.

Adonia kūni gūnazɔ ka ì à shìshi ka à fòbì à ìnce, àbi kpɛtea, à kɔsɔngu ginaa mà. Ka Yoabu kuru una ginaa mà, ye ì kè: Bó kɔsɔngu ye dɔ faralu laale? Ici yā ginaa fi ina inceba, ye sāmakiri Abiata ni Yonatā bùru kyāakyāa. Ye Adonia kè: Nu ò ḡ. Dabalinadi nni, baalu nɔɔ n nùzɔ. Ye Yonatā fi Adoniani: A'a! Wo zɔnadi kiri Dauda ye Sulemanu kà kirikeɛlu. Ì sāmakiri Zadoki kūni annabi Natanazɔ kūni Yehoyada ni Benayazɔ kūni a dogarinazɔ dà àna yaa'izɔ, ye à yà à ì d̄i kiri farigabisa gbēji. Ye sāmakiri Zadoki kūni annabi Natanazɔ yōnɔ kà'ima, à ì kà kiri Gihɔ̄. À b̄ gube à c̄i kūni zūn'ndakenaazɔ, ye fara v̄inakè. Kɔsɔngu ka a màn be. Sulemanu acena kirikeɛlu kɔ. Ye wo zɔnadi kiri Dauda ibana nù à hookpà'ini k̄in, à kè Ladu nà Sulemanu tɔɔ ina kpa ì mula! Ladu nà ì kirikeɛ gba gbādaa ina kpa ì mula! Ye Dauda miikùce Zɔnadini ì wucebɔɔma, ì kè: Wò saabukè Zɔnadi Isra'ilana Laduni! Zaaka ì tù ma wereshiikè ma dɔɔle ka àce ma kirikeɛlu cece.

Gūna ka Adonia ì à shìshi, wuhu ì à k̄ù, ye à bashì, gūpai ì a tanaa kè. Ka Adonia bi Sulemanu wohumaa, ì kpɛte ì yà Zɔnadi sāmakegu, ì ì bēna k̄ù. Ye wò fi Sulemanuni wò kè:

Wa, Adonia bi n wohumaa, ì yà Zɔnadi sãmakegu ì ì bēna kù, ibi kea n̄ lada n zokedani cece, ka m̄ba a deaba. Ye Sulemanu kè: Ina ì gindakūnaa d̄s̄ dabalnadi, baa ì mikākā kan ba sutea cereba. Wòna yā vāni kee li'ima kīn, ì gaa. Ye kiri Sulemanu gūna d̄è à Adonia gù Zɔnadi sãmakeguma. Ka Adonia nù ì kùcɛ'ini, ye Sulemanu fi'ini: Yaa kpe.

Dauda yākpana Sulemanuni

Ka Dauda gaa di b̄uru kutu, ì yākpà ì ni Sulemanuni ì kè: Mabi yaa yagu. Zūngbādaake, ñgū nigōni! Ñgū Zɔnadi n Ladu yāna kūa, ñgū taa laaka ì waaji, ñgū ì ɔnidɔgu waa, ñgū ì yāgifanana kūa kūni ì dɔɔkanazɔ kūni ì yāgifananazɔ, laaka ì bii Musa dɔɔka takadalɔ, yā ka mbi kea pai igūa bɔa nɔɔ, n tana pai gūa nda. Laale Zɔnadi yā ka ì fimani faa ì kè, ma nina nà à gindakūnaa d̄s̄, àbi taa laaka a waaji yāda, mɔnɔ à zūn bii'ama, ma bena gūa kana Isra'ilana kirikeelu dipai.

Yā ka Jeruya ni Yoabu kèmani n d̄s̄, laaka ì Isra'ila dēbukedana watalu fiaa dède, Nee ni Abinee kūni Yetee ni Amasazɔ. Ì gūnanɔ dède, à ama f̄s̄ ì beema kūni ì bacinazɔ. Ici ke kīn dēbuuluba. Yā ke'ini n dabali le. M̄ba tu ì mikākā nà fuuke, ina gīnaa ta leelu ēnaaluba. Gucekeke ke Giliada gū Baajilai nigōninani. Ñ à di gūnalɔ ka ágūa fɔbia ledule, zaaka àninɔ à d̄ucemazɔ lootoo ka mabi bashia n bakere Abisalomuni. Biliaminu bè Gera ni Shimai, Bahurimu gū bii'nzɔ mɔnɔ. Ì ma laalikè zaza lootoo ka mabi yaa

Mahanaimu. Ka ì nù ì dàmale Urudū, ma ladà'ini ma kè kūni Zɔnadizɔ mába ì deaba. Amaa m̀ba ì tu gube tɔnɔgarabadiba. N dabali, laaka n̄ kea ñ findebu'ima ina ta leelu, n d̄ɔa.

Ye Dauda gà. Urusalima kpata ka wò ì v̀irilulu wòta ke Dauda fara. Inimi Isra'ilana kiri wè keefia, Heberɔni wè sɔɔfia, Urusalima wè kedokoori awere'azɔ. Sulemanu ye gbèegū kiri ì djii gurubi, ì bii kirikeelu ḡinḡin.

Adonia ganaa

Hagita ni Adonia yà ì Sulemanu d̄ɔ Basheba li, ye Basheba ì ì làlu ì kè: Baani n nuzɔa? Ì ẁ'ini ì kè: Baanimi! Adonia c̄e ì kè: Ma yā zɔ mà fi'nni. Basheba kè: Fi! Ye Adonia kè: N d̄ɔ ka kirikee ma mumi yāa. Isra'ilana were d̄ɔmama à pai mà gbèegū kiri, ye yā sòri, ma daku ye kirikè, zaaka Zɔnadi ye ì kà. Becere yā duu mabi lalua'mma, m̀ba je keejimaniba. Basheba kè: Fi! Ye ì kè: Lalumani kiri Sulemanuma ina Sunemu negū Abisaga kpamani nee, zaaka iba jea'njiba. Basheba fi'ini: Too, má fia'ini'nni.

Ka Basheba yà kiri Sulemanu liiji Adonia yā ginaa musu, ye kiri kpète ì yà ì dà'ile ì kùce'ini, ye ì c̄e ì nù ì àce ì guruma. Ye wò nù Bashebani guruzɔ, ye ì àce kiri ɔbiceema. Basheba kè: Yā j̄in kee ma zɔ mà lalua'mma, m̀ba je keejimaniba. Ye kiri kè: Lala Naa, mába jeaba. Ye Basheba kè: Tu wòna Sunemu negū Abisaga kpa n bakere Adoniani nee. Ye kiri Sulemanu ì d̄ɔ làlu ì kè: Bɔyāaji mbi Sunemu negū Abisaga lalua Adoniani?

Kirikeemi mbi lalua'ini gube, zaaka ma bakeremi. Mbi kirikee lalua'ini kuni samakiri Abiatazo kuni Jeruya ni Yoabuzo. Ye kiri Sulemanu ladà i kè: Ma shite kuni Zonadizo, Adonia naaci ga ya ginaa ka i lalu yaajiba, Ladu ya zaa kemani vanivani. Laaka Zonadi ma ka kirikeelu, i ma di ma djii Dauda do, i ma bee gifa laaka i i alkawalike, ma shite kuni Zonadizo Adonia gaa cece. Ye kiri Sulemanu Yehoyada ni Benaya de, i ya i sute Adoniam, ye i ga.

Sulemanu Abiata kèke i Yoabu de

Kiri fi samakiri Abiatani: Cee n gaalu Anato. I ku n ga, amaa maba n dea ceceba, zaaka nni ye Zonadi Ladu adakaa shite n kè watalu ma djii Daudani, n duce'izo i taabilu pai. Laale Sulemanu Abiata kèke i i bò Zonadi samakedikinaalu, dun ya ka Zonadi fi Eli wei gūna musu Shilo na fa.

Ka Yoabu i i baalu ma, ye i bashi i ge Zonadi bishেকে kwaacelu, i Zonadi samakegu bēna ku. Yoabu duce kuni Adoniazo ya, amaa ici duce kuni Abisalomuzoba. Ka wò fi kiri Sulemanuni, Yoabu bashi i ge Zonadi bishেকে kwaacelu, i bii samakegu ginaa gu, ye Sulemanu fi Yehoyada ni Benayani ina yaa ina sute'ima gube. Ka Benaya ge Zonadi bishেকে kwaacelu, i fi'ini: Kiri kè, nu n bò! Ye Yoabu kè: A'a! Gule ye ma gaa. Ye Benaya gūna de kirima i kè: Laaka Yoabu yācin le. Ye kiri fi'ini: Ke'ini laaka i fi. N i de, n i viri, dun i gucedena kakaji ya naba wi mani kuni ma djii wei gūna musuba. Zonadi

tua ì gucédena yã nà wi ì musu, zaaka ì sùte yãkébadi fiaama ka à nɔ́kɛɛ kpà'ila. Nɛɛ ni Abinɛɛ, Isra'ila dɛ́bukédana watalu kũni Yetɛɛ ni Amasa, Yahuda dɛ́bukédana wataluzɔ, ì à dè ma djii le badi. À dena yã gũa wia Yoabu kũni ì benazɔ musu dipai, amaa Dauda kũni ì benazɔ kũni ì kwaacezɔ kũni ì kirikɛɛzɔ, Zɔnadi ì à gbaa baani dipai. Ye Yehoyada ni Benaya yà ì sùte Yoabuma, ye wò ì v̄iri ì wei ganganilu. Ye kiri Yehoyada ni Benaya d̄i dɛ́bukédana watalu ì gurubi, sãmakiri Zadoki k̄in Abiata gurubi.

Shimai ganaa

Kiri gũna dɛ́ à Shimai sh̄ishi, ye ì fi'ini: Wei gifa Urusalima gule, ñgũ biilu. M̄ba bɔ faralu gule ñ yaa gukamba. Ñ d̄ɔ sh̄aashã ka lootoo ka n buraa Kideronima, n̄ gaa. Amaa n̄ n ginda d̄ɛa. Ye Shimai fi kirini: Yã nɔ́omi, ma zɔnadi kiri. Mani n zɔkɛda má kea laaka n fi. Ye ì gbèegũ Urusalima laale ḡina difia.

Wɛ́ àa gb̄ɛji Shimai zɔ fiaa bashì à tà Maaka ni Akishi, Gata kiri gu, ye wò fi Shimaini: N zɔna bii Gata. Ye Shimai kp̄ɛte ì kaahu ìri ì farigani, ì yà Akishi gu Gata ì zɔnanɔ t̄ɔɔji. Ka ì à l̄i, ye ì à sh̄ite Gata ì c̄'ázɔ. Ye wò fi Sulemanuni, Shimai b̄ɔ Urusalima, ì yà Gata ì c̄ɛɛ ì c̄i. Ye kiri gũna dɛ́ à Shimai sh̄ishi'ini, ye ì fi'ini: Ma t̄u n ladà n k̄ɛ n sh̄ite kũni Zɔnadizɔ, ye ma n t̄ɔnɔ gàra ma k̄ɛ, lootoo ka n b̄ɔ gule n yà gukɛɛlu, ñ d̄ɔ ka n̄ gaa. Ye n fimani, yã nɔ́omi, n mà. B̄yãaji n b̄ɔ

ladanaa ka n kè gbēji n kè n shìte kūni Zɔnadizɔ kūni yāzɔ ka ma gifa'nni? Ye kiri cēɛ̀ ò fi'ini mɔnɔ: Zūndɔ yā vānima ka n kè ma djii Daudani pai. Zɔnadi ye tua yā vāni ginaa nà wi n musu beɛɛ, amaa ò albalikakaamani, ò Dauda kirikeɛ misaa gifaa gīngīn, iba inceaba. Kiri yāfi Yehoyada ni Benayani, ye ò yà ò sùte Shimaima. Laale Sulemanu kirikeɛ misaa gifa.

Sulemanu dabali laluna Laduma

Sulemanu ledàkū kūni Masar kiri Firi'aunazɔ, ò ò ni negū shìte nɛɛ, ò nù'izɔ Dauda faralu hari ò ò kpe kūni Zɔnadi kpezo kūni Urusalima bīnnizɔ ledɛa. Looto beɛ wòci kpe bu Zɔnadini gīnaba, ye wòta sāmaka gu gurena musu. Sulemanu waa Zɔnadiji, ò dò ò djii Dauda gbeema, amaa ita sāmaka gu gurena musu, ye ita turarecii ka cewi gube.

Ye ò yà Gibēɔ sāmakaɛji, zaaka gu gure beɛ ye kpà'ala. Ì sāma ka wòta ka cewi ina cekū kè gube kūni sāmakaɛbɔzɔ guda dubu du. Ye Zɔnadi bò ò nù ò gu nananaalu gube gāɔni ò kè: Fɔ ka n waaji lalumama. Ye Sulemanu kè: N nɔkè n zɔkɛda ma djii Daudani nɔnɔ, dun ò bii'nni gū tururu amincinadi zūmfunadi. N nɔkɛ ashi kè'ini, n tū mani ò ni bi kirikea ò dɔɔ hari di lɛɛ. Beɛɛ Zɔnadi ma Ladu, n mani n zɔkɛda kà kiri ma djii Dauda gurubi. Jingimi mani, maci wataluke dōba. Mani n zɔkɛda, má bii kūni n gūnazɔ ka n bòwi, gū gbāana ka wòba fīa wò à gō wòna à le dōba. Tu mani n zɔkɛda màgū bii laakalinadi, tu mà yā mɔke n gūnani

mà nɔɔkɛ dɔ̄ kũzɔ̄ kũni v̄ānikɛɛzɔ̄. Inaaci kɛ laalɛba, laala má kɛa mà yā mɔɔkɛ n gũ gbāananɔ̄ni? Yā ka Sulemanu làlu ginaa kè Zɔ̄nadini nda, ye ì f'i'ini: Laaka yā ka n làlumaman bɛ, nci hundi sàa laluba koo aiziki koo n iberena ganaa, yāmɔɔkena ì jerema dɔ̄naa ye n làlu, má kɛa laaka n làlu, má n gbaa dabali kũni laakalizɔ̄. Gũ ka bii n watalu koo gũ ka gũa bii n gbēji gũkan dabali ba burua n muji. Fɔ̄ ka nci laluba má kpaa'nni mɔ̄nɔ̄, má n gbaa aiziki kũni marekɛɛzɔ̄ pai, kiri kan ba burua'nji hari n̄ gaa. Nnaabi taa laaka má waaji, mɔ̄nɔ̄ n ma ledinaa kũni ma yāgifanazɔ̄ kù, laaka n djii Dauda kù yāa, má n gbaa hundi sàa. Ye Sulemanu v̄ɔ̄, zaaka nananaami. Ye ì c̄ɛɛ Urusalima ì yà ì dùcɛ Zɔ̄nadi i biina kũni Isra'ılanazɔ̄ adakaa watalu, sāma ka wòta ka cewi ina cekũ kũni saabukɛbɔ̄zɔ̄ ì kè gubɛ, ye ì gaara kè ì ibanani pai.

Sulemanu yāmɔɔkena kaaluanani

Dikɛɛdi kaalua fiaa nù Sulemanu gu, à dùcɛ ì watalu. À gũ duu kè: Gaafarakɛmani Baaba. Mani kũni nɛgũ lɛɛzɔ̄ wo bii kpɛ dulu. Ye ma ni'ì, woninɔ̄ wó gũ fia kpɛ ginaalu. Di adibi nɛgũ ginaa ni'ì k̄n. Woninɔ̄ wó gũ fia kpɛ ginaalu, gũkan ba biiwozɔ̄ gubɛba. Ka nɛgũ ginaa wùcɛ ì nigõnima gāoni, ì gà. Ye ì kpɛtɛ gāonidu, ì ma nigõni shìtɛ ma kutu lootoo ka mani n zɔ̄kɛda mabi iwerekɛa, ì wùcɛ ì tātāama, ye ni ka gà ginaa ì shìtɛ, ì wùcɛmani ma tātāama. Ka ma v̄ɔ̄ saraazɔ̄ mà yõkpa ma nini, ye ma ì wà ge. Ka ma waadò, ma wà ba ma nimba. Ye nɛgũ ginaa gũdu kè: Bishemi! Ma ni ye bitɛ, n ni ye gà. Ye

negũ farashinaa kè: Bishemi! N ni ye gà, ma ni ye bite. Ye àbi kakaukea kiri watalu.

Ye kiri kè: Gũ lee kè a ni ye bite, n ni ye gà. Gũ lele kè, bishemi, n ni ye gà, a ni ye bite. Ye ì cèè ì kè: À numani takubazɔ. Ye wò nùzɔ'ini. Kiri kè: Ni ka bite à gbiri fia, à ì kasu kpa gã duuni, à ì kasu duu kpa gã duuni. Ye negũ ka ì ni ye bite, ni ginaa kè'ini indawere, ì fi kirini: Baaba, ni ka bite ginaa kpa'ini, mba ì dɛba. Ye ì gãdu kè: Ibagũa ma muba, ibagũa n mu kimba, wò ì gbiria fia. Ye kiri yã mɔɔkè ì kè: Wò ni bite ginaa kpa negũ farashinaani. Àba ì dɛba, ì dɔɔn bɛ. Yājēnaa ka kiri kè ginaa, ka Isra'ilana mà, à ì gbà marekee, zaaka à wà Ladu ì ì gbà dabali ina yã mɔɔkè'àni ì jerema.

Sulemanu ibana

Kiri Sulemanumi Isra'ila bè pai kiri. Ì cere wataluna tɔn lè: Zadoki ni Azariami sãmakiri. Shisa nina Elihorefu kũni Ahiazɔmi ì takadakẽdana. Ahiludi ni Yehosafami ì kasheedikada. Yehoyada ni Benayami ì dɛbukɛdana watalu. Zadoki kũni Abiatazɔmi sãmakɛdana. Natana ni Azariami ì cere wataluna guce ashi. Sãmakiri Zabudu, Natana nimi ì yãkpada. Ahisaami ì wei guce'ashi. Abeda ni Adoniramumi zɔdikina guce ashi.

Kiri Sulemanu Isra'ila cere guce ashina d̄idi gã koori awerefiãzɔ. Wɛɛ kũni wɛɛzɔ à gãpai tà kiri kũni ì kwaacegũnazɔ toro kũni fɔbinaazɔ mɔ duuduu. À tɔn lè: Huru

ni ye Efaraimu bena cere kasanadi zɔ. Dekɛɛ ni ye Makaza zɔ kũni Salimuzɔ kũni Beshemeshizɔ kũni Eloni kũni Betanazɔ. Heshedi ni ye Arubotu zɔ. Soko kũni Efɛɛ cere bumbuzɔ ì mumi mɔnɔ. Abinadabu ni ye Doo gukasanadi zɔ. Sulemanu ni negũ Tafatami ì nɛɛ. Ahiludi ni Baana ye Taanaki zɔ kũni Magidozɔ kũni Betesã cere ka bii kutu Zaretãzɔ kũni Jezerele kuceluzɔ pai shina zaa Betesã hari Habila Mehɔla hari Yɔkemeamu lele. Gebɛɛ ni ye Lamɔtu Giliada zɔ. Manasa ni Yayii ye ganduna zɔ ka bii Giliada cerelu kũni Aagobu cere ka bii Basanazɔ kũni ì fara bĩnninadinazɔ guda kee'a. Wò à bɔgu kaakaabuna kè kũni mɔtẽezɔ. Ido ni Ahinadabu ye Mahanaimu zɔ. Ahimaaza ye Nafatali cere zɔ. Ini ye Sulemanu ni negũ Bashema shì nɛɛ. Husai ni Baana ye Ashiru bena cere zɔ kũni Alotizɔ. Palua ni Yehosafa ye Isakaa bena cere zɔ. Ila ni Shimai ye Biliaminu bena cere zɔ. Uri ni Gebɛɛ ye Giliada cere zɔ. Amɔrina kiri Shihɔ kũni Basana kiri Oguzɔ àninɔ ye bii gube yãa. Gebɛemi cere ginaa watalu ì din. Yahudana kũni Isra'ilanazɔ gbãa du tekɔ le ãatẽzɔ. Àtagũ fɔbia, àtagũ imia, àtagũ zũ'ndaakea.

Sulemanu ndamanaa kũni ì dabalizɔ

Shina zaa Ufaraiti hari Filishitini cerelu kũni Masar cere lezɔ, Sulemanumi cerenanɔ kiri pai. Cerenanɔ gũna tagũ jangali kpa'a'ini hari ì hundi le. Sulemanu kwaace di du fɔbinaan lè: Burodi wicici tɔn sɔɔru kũni kutuuzɔ, wiri wicici tɔn koori awere'azɔ. Dina ka wò tòro kwaacelu à ashikè guda

koori, kali di keedu, tambu keesoru kuni barinazo kuni kpizānazo kuni waganazo kuni koko nōnazo mōnō. Zaaka inimi cerena ka bii Ufaraiti itōōke pai kiri zaa Tifisa hari Gaza, yākici ba bii gukamba. Sulemanu looto Yahudana kuni Isra'ilanazo ka bii zaa Dā hari Beeshēba à acena à cerelu baani, gūpai kuni ì inabi akōnazo kuni ì dō akōnazo.

Sulemanu bisana ka tà gūru gara guda dubu shi (4,000), bisana ka wōta shia'ama kīn dubu koori awerefiazo (12,000). Cere guce ashina ka ì à dīdinanō kīn, à gūpai tagū nua'ini kuni fōbinaazo mōō ka wō dī'ini, kiri Sulemanu mu kuni gūna ka tà nu fōbiiji'izo. Fōkan bata gānade'amaba. Àtagū nua bisananōni kuni dawaazo kuni shē gegeezō mōnō guu ka à bii, laaka wō dī à gūpaini.

Ladu Sulemanu gbà dabali kuni azancizo nōōnōō ì kē gbāa. Wōba fōa wōna ì dōna le dōba, laaka wōba fōa wōna teku le āatē le dōba. Sulemanu dabali kpà guciijimma gūna kuni Masar gūnazo mula pai. Ì dabali kpà gūpaila. Ì kpà Ezala bè Etanila kuni Mahōli nina Emani kuni Kalakolizo kuni Daadazo. Ì tōbō cerenalu ka likanaji pai. Ita yaashena zu dubu à (3,000), lena ka ì kà à būru dubu du aweresōōruzo (1,005). Ì akōna kuni lalanazo yā fūru, shina zaa ciba akō ka bii Lebano cerelu hari ì būru lalana ka tà shiibō bīnnima. Ì sōna yā dāda'ani mōnō kuni bānazo kuni lalugaradaceremanazo kuni zōnazo. Kirina ka bii dunialu à ì dabali baalu mà à pai. Cere kuni cerezo pai à à gūna dē, à yà à ì dabali mà.

Sulemanu Zɔnadi kpe buna soolukena

Ka Taya kiri Hiramumu mà wò Sulemanu kà kiri ì djii gurubi, ì a iba kena dè'ima, zaaka Dauda tɔɔmi yāa. Ye Sulemanu gūna dè Hiramuma ì kè: N dɔ̄ ka ma djii Dauda ci li ina kpe bu Zɔnadi a Laduniba, ka bena ka likana'iji bi dēbuukea'izo yāaji, hari Zɔnadi ì à kè'ini gbédibɔɔ. Bece laale kīn Zɔnadi ma Ladu tū ma utumigu lì. Jedikee ba bii gukamba, musai ba biiba. Ì yāaji tū má waaji mà kpe bu Zɔnadi ma Laduni, laaka Zɔnadi fi ma djii Daudani ì kè, ì ni ka a kaa kirikeelu ì dɔɔ ini ye kpe bua'ani. Yā di gūnani àna Lebano ciba akɔna angamani. Ma zɔkedana dikina ginaa kea kūni n zɔkedanazo ledule, má n zɔkedanano findebua'nni laaka n fi pai. N dɔ̄ ka wóba gūkan zo ina akɔ anganaa dɔ̄ laaka a Shidɔ̄ gūna dɔ̄.

Ka Hiramumu Sulemanu yā ginaa mà, ì zūn kè nda nɔɔnɔ ì kè: Wò saabuke Zɔnadini cece, zaaka ì Dauda gbà ni dabalnadi, ibi kea watalu ì gū gbāananɔni. Ye Hiramumu gūna dè Sulemanuma ì kè: Lekpelle ka n kèmani ma mà. Má kea laaka n waaji ciba akɔna kūni kuria akɔnazo yā musu. Ma zɔkedana akɔnanɔ shitea zaa Lebano kasana musu, à iceazo tekulu, má iri'iria mà gūna dēzɔ'nni tekuma. Guu ka n fimani, gube má tua wòna di'nni, n yaazo. Nni kīn, yā ka má waaji n kèmanimi fɔbina kpana ma kwaacegūnani. Laale Hiramumu tagū ciba akɔna kūni kuria akɔnazo kpaa Sulemanuni laaka ì waaji. Sulemanu kīn tagū fɔwere kpaa'ini wēe kūni wēezɔ tɔn dubu à (3,000) kūni yɔnɔzɔ tɔn keesɔru à (300). Zɔnadi Sulemanu gbà dabali

laaka ì alkawali'ini. Hiramú kǔni Sulemanuzò nda kǔni kǔzò, ye à lèdàkǔ.

Kiri Sulemanu gǔna shìtèshite Isra'ila benalu pai, ì à kà dikina ginaalu gǔ dubu kedokoori (30,000). Itagǔ à dǎa Lèbanò mǎzò kǔni mǎzòzò gǔ dubu koori (10,000). Gǔnanò tà ke Lèbanò mǎ du, ye àta ci àna ke kpe mǎ fiafia. Adoniramumi zòdikina ginaa guce ashi. Sulemanu gberè shèkpadanazò zò gu kasanadilu gǔ dubu keeshi (80,000), ì shìtèdana kǐn gǔ dubu kee'awokoori (70,000). Gǔnanò baashi, Sulemanu gǔna didi dubu à a keesòru sòduzò (3,600), àgǔ weretǎea dikina ginaama. Kiri yǎgìfa, ye wò gberè ashi nòzòna kàsukasú, wò shèkpà wò shìte wò cìzò kpe ginaa kpitikabòzò. Laale Sulemanu kpebudana kǔni Hiramú kpebudanazò kǔni Gebali gǔnazò akò ang'à'anga à mǎzòkè, à gberè mǎzòkè kpe ginaa bubòzò.

Sulemanu Zònadi kpe bunaa

Isra'ilana bòna Masar wǎ keesòru shi a keeshizò (480) gbǎji, Sulemanu kirikena wǎ shidibi, ì mǎ fiadibi ka wòta ke Jivilu, ye ì zòkà Zònadi kpe bunaa. Kpe ginaa ka ì bù Zònadini saakee zòkǔsǔ kee'a, ì luu keedu, ì saakee musu kedokoori. Kpe ginaa cingaa zò, ì luu saara du zòkǔsǔ keedu, ì saakee koori. Ì ì forona bòbò, ì wei gbè kpà ì luu gbèla. Ì kpenina bùbu ì ì lika kpe ginaaji kǔni ì ladubiiguzò tǎtǎa kǔni tǎtǎazò kǔni ì gbǎjizò. Ì didi kǔma à, kpenina ka bii cere luu zòkǔsǔ sòrusòzòru, kpenina ka bii buden sòdusòzòdu, kpenina ka bii musu

sɔɔfiafia. Zɔnadi kpe gberena ka bii musu luu gānadè cere gberema, dun wòna fɔ wòna kpeninanɔ bisana didima kpe ginaa tātā fɔnaa badi.

Ka wòbi kpe ginaa bua, wò bù kūni gberεεzɔ ka wò shekpà zaa ì kasugu. Wòci andarika koo kpato koo dikinakebɔ ke kɔsɔngu ma kpe ginaa buguba. Kpenina ka bii cere pai le guna du baru gu ɔji. Shiagu yà kpenina guu ka bii buden kūni kpeninazɔ ka di musu. Ka ì kpe ginaa bù ì ìnce, ì dɔ kūni kpe bisanazɔ kūni ciba kaataakonazɔ. Ì kpeninanɔ bù kpe ginaa saake le. À pai saake musu ɔkūsū sɔrusɔru, à gè kūlu Ladu kpema kūni ciba ako bisanazɔ.

Ye Zɔnadi yāfi Sulemanuni ì kè: Kpe ka mbi bua lee yā musu, nnaabi ma ɔnidɔgu waa, nna ma dɔkana kū, nna ma yāgifanana ke, nnaabi dikinakeama, alkawali ka ma kè n djii Daudani má kea'nni. Magūa bii kūni ma gū Isra'ilanazɔ, mába à tua gubeba.

Ka Sulemanu kpe ginaa bù ì ì ledè, ì ciba kaataakona kà ì tātāama ì luu shāashā zaa cere hari ì bisanama, ye ì kuria katakona kpète ì cere pai. Ì kpeluu kè kpe ginaalu ladubiigu, ì saakeε ɔkūsū keedu, ye ì ciba kaataakona kà ì tātāama shāashā zaa cere hari ì bisanama. Kpe ginaa kpele ka gbèegū saakeε ɔkūsū keefia. Ciba ako ka wò kà kpe ginaalu, wò wāsāa kèma du tɔrɔzɔ kūni vūn gunaazɔ. Fɔpai ciba akɔmi, ì gberε kee ci gbèegū gukan ka wò waaba. Ì kpe ginaa kpeluu mɔkè Zɔnadi ì biina kūni Isra'ilanazɔ adakaa digu. Kpelu ginaa saakeε ɔkūsū keedu, ì luu mɔnɔ keedu, ì musu keedu. Ì wula zalla kà kpelu

ginaa tātāama pai. Ì turareciikpetegu ka wò kè kūni ciba akɔzɔ kà kūni wulaazɔ mɔnɔ. Ì wula zalla kà kpɛle tātāama mɔnɔ, ye ì salikana ka wò firi kūni wulaazɔ kɔtɔkè kpɛlu tātā ginaama ka ì wulaa kàma kpɛlɛma gbè. Ì wulaa kà kpɛ ginaalu shāashā kūni turareciikpeteguuzɔ ka bii kpɛlu ginaa kutu.

Ì kù akɔ shɛkpà mala'ika shīnnadina guda fia, ì dī kpɛlu ginaalu. Mala'ikananɔ saake musu ɔkūsū koori. À shīn saakeɛ ɔkūsū sɔɔrusɔɔru. Zaa shīn du lɛma gule hari du lɛma gulele ì saakeɛ ɔkūsū koori. Mala'ika guda fiaanano himakè kūzɔ, à dumi kyaukyau. À fīaa pai saake musu ɔkūsū koorikoori. Ye ì à dī kpɛ ginaa koru. À shīnna furufuruna, duu shīn yà ì nà tātāama gulele, duu mu nà tātāama gule, ye à shīnna ka gbèegū dakūnakpe ginaa budenbuden. Ì mala'ikananɔ kà kūni wulaazɔ mɔnɔ. Ì wāsāa kè kpɛ ginaa tātānama koru kūni kpɛlezɔ pai du mala'ika shīnnadinazɔ kūni dabino akɔnazɔ kūni vūn gunazɔ. Ì wulaa kpɛtɛ kpɛ ginaa cɛrema mɔnɔ, koru kūni kpɛlezɔ pai. Ì kpɛlu ginaa le gambuna kūni à akɔ gifanazɔ kè kūni kù akɔzɔ. Ì wāsāa kè kù akɔ gambu fiaanano ma du mala'ika shīnnadinazɔ kūni dabino akɔnazɔ kūni vūn gunanazɔ, ye ì kà kūni wulaazɔ, wāsānana b̀̀ wasawasa. Laale ì kpɛle akɔ gifanaa kè kūni kù akɔzɔ mɔnɔ. Ye ì ì gambu kè fia kūni kuria akɔzɔ. Gambunanɔ tà dekereke à buden fiafia. Ye ì wāsāa kè gambunanoma du mala'ika shīnnadinazɔ kūni dabino akɔnazɔ kūni vūn gunanazɔ, ye ì kà kūni wulaazɔ, wāsānana b̀̀ wasawasa.

Ì katanga kè ì likaji. Katanga ginaami gberena ka wò shekpà didina kūma kāna à, ye ciba akona ka wò jējē kana ì musu. Wò Zonadi kpe ginaa kpitikà Sulemanu kirikena wè shidibi mɔ ka wòta ke Jivilu, ye wò ì ledè ì wè koori awereduzɔdibi mɔ soowadibilu ka wòta ke Bulu laaka ì kpe ginaa dikinaa di. Ì bunaa kūni ì mɔkenaazɔ à bùru wè sɔfia.

Sulemanu kirikewei

Sulemanu kwaace kena dikinaakè pai wè koori awere'azɔ. Ì Lebano akɔkpe kpe bù, ì saakeɛ ɔkūsū keesɔru, ì luu keefiawokoori, ì saake musu kedokoori. Ì ciba akona gɪfagifa kāna shi, ye ciba akona ka wò shekpà ì kàkama guda keefia aweresɔruzɔ, kāna kūni kānazɔ guda wakaasɔrusɔru, ye ì ciba akona kàka ciba akonanɔma ka wò kàka. Ì ì forona bɔbɔ kāna à didina kūma waadɔɔ kūji. Kpe ginaa lena saake musu kūni ì luuzɔ pai saara du. Ì lena aa'aa gulele kūni gulezɔ waadɔɔ kūji.

Ì akona gɪfagifa kpe ginaa kpele, kpele ginaa saakeɛ ɔkūsū keefiawokoori, ì luu kedokoori. Ì kata bù akɔ gifananɔ watalu, ye ì akona gɪfagifa ì cingaa kè kata ginaa kpele.

Ì guru kè kata ginaalu. Gube ita yā mɔke, ye wòta ke Yājēkataa. Ì ciba kaataakona kà ì tātāama zaa cere hari ì musuma. Ì kpe ka ita ilu bii watalu. Ì himakè kūni kata ginaazɔ. Laale kpe ka ì bù Firi'auna ni negū ka ì shì neɛ mɔnɔ. Kpenanɔ bunaa, gberɛ nɔna wò kpitikàzɔ hari ì nà ì sakaama.

Wò gberenanɔ kàsukasu, ye wò gĩnaa jèjè kũni jetuzɔ tātã fiafia pai. Laalemi luu kũni weizɔ pai. Wò kpenanɔ kpitikã kũni gberɛ ashi nɔɔnazɔ, kena saakeɛ ɔkũsũ koori, kena soowa. Ye wò gĩnaa bù kũni gberɛ nɔɔnazɔ ka wò kàsukasu wò shekpà kũni ciba akɔzɔ. Ì katanga kè ì lĩka kwaace ashi ginaaji, gberena ka wò shekpà didina kũma kãna à, ye ciba akɔna ka wò shekpà di ì musu, du Zɔnadi kpe kũni ì kpelezɔ kwaace katangazɔ.

Zɔnadi kpe fɔna

Kiri Sulemanu gũna dè Huramu shishiji Taya, ye wò c'izɔ. Huramu dɔɔ Nafatali beemi, mɔɔ gyãami. Ì djii Taya gũmi, mɔɔ mɔtè ɔdikinakedami. Huramu waani zɔ kũni azancizɔ kũni dɔnaazɔ mɔtè dikina pailu. Ka ì nù kiri Sulemanu gu, ye dikinaa ka kiri d'ini ì kè pai. Ì mɔ ginshigii firi fia kũni mɔtèezɔ. À pai saake musu ɔkũsũ koori aweresoowazɔ, ì likanaa koori awerefiãzɔ. Ì lehe firi kũni mɔtèezɔ fia, ì kùce mɔ ginshiginanɔ musu. Lehenanɔ saake musu ɔkũsũ sɔɔrusɔɔru. Ì salikana firi, ye ì fèfè lehenanɔma saba, à kɔɔkena guda sɔfia. Ì wãsãa kè ì lĩka lehenanɔji du gwaiba ninazɔ kãna fia, salikananɔ cere kũni musuzɔ. Lehenanɔ du pai. Ì lehenanɔ firi du bado vũnzɔ, du Zɔnadi kpe kpele muzɔ. Bado wãsã ginaa saake musu ɔkũsũ shi. Ì wãsãa kè du gwaiba nizɔ mɔ ginshigi lehenanɔma guda keekoori duuduu kãna fia likana salikananɔji. Ye ì ginshiginanɔ gĩfagifa Zɔnadi kpe kpele ɔbiceema kũni ɔjengeemazɔ. Ì tɔkà ɔbice muni Yakini, ɔjenge

mu kīn Bɔaza. Mò ginshigi ginaa lehe himakè du bado vūnzɔ. Laale ì mò ginshiginanɔ firi pai.

Ì ikagu firi mɔɔzɔ lokoto. Ì le le yana ì le lele ɔkūsū koori, ì saake musu sɔɔru, ì likanaa kīn kedokoori. Ì wāsāa kè ikagu ginaama du tɔɔnazɔ, ì lika ì lema cere kāna fia, ɔkūsū duuduu tɔɔ koorikoori. Ì ikagu ginaa firi ledule kūni tɔɔ wāsānananɔzɔ. Ì ikagu ginaa dī dī nigōni koori awerefiazɔma. Dī à mii do mareema, dī à itɔkɛema, dī à baruguma, dī à mɔnɔ guciijīmma. Ikagu ginaa dina à musu, mɔnɔ à kpitina dɔdɔ buden. Ikagu ginaa kauri ɔtaahi du. Ì gā bii du luguda gāzɔ, du bado vūnzɔ. Garuwa ashi i tara keekoori a kee'azɔ ikagu ginaa tà shite.

Fɔna ka Huramu firi kiri Sulemanuni Zɔnadi kpe mu pai, ì firi kūni mɔtēezɔ, ye wò ì jirikè. Kiri kè wòna yoro kūni Urudū zugu jeezɔ ka bii Sukoto kūni Zaretāzɔ buden. Fɔnanɔ ka wò firi kūni mɔtēezɔ Sulemanu ci yō yōbɔɔma ina ì gbītā dōba, ka à gbāa bakara yāaji.

Fɔna ka bii Zɔnadi kpɛlu Sulemanu firi mɔnɔ, turareciikpetegu ka wò kè kūni wulaazɔ kūni wula taibuzɔ ka wòta Zɔnadi burodi kama, kūni fitiladibɔnazɔ ka wò kà kpele kpɛlu le ɔbiceema kūni ɔjengeemazɔ sɔɔrusɔɔru. Wò firi kūni wula zallazɔ kūni ì fitilanazɔ kūni ì kpàkonazɔ pai, wò wāsāa kèma du vūn gunaazɔ. Wula koohina kūni fitiladɛbɔnazɔ kūni fenazɔ kūni gombonazɔ kūni ceshibɔnazɔ kūni kpe ka wòta ke Ladu biigu gambu akɔgifa horonazɔ kūni kpele muzɔ. Ka kiri Sulemanu Zɔnadi kpe dikina ginaa kè ì ince pai, ye ì nù kūni

wulaazɔ kũni anzarafuzɔ kũni fɔnazɔ ka ì djii Dauda dì Zɔnadi mu, ì kà Zɔnadi kpe bandaabulu.

Nuna kũni Zɔnadi adakaazɔ ì koru

Ye kiri Sulemanu Isra'ila guce ashina shishi Urusalima, à bè wataluna kũni à kwaacenadinazɔ pai, àna nu àna Zɔnadi i biina'àzɔ adakaa shite Dauda fara ka wòta ke Shiona àna cizɔ. Ye Isra'ilana dākū'iji à pai mɔ sɔɔfiadibi Etanimu bukidi. Ka Isra'ila guce ashina bùru pai, ye sāmakedana Zɔnadi adaka ginaa shite kũni dekerekekpezo kũni Zɔnadi fɔnazɔ ka biilu. Sāmakedana kũni Lawi benazɔ ye fɔnanɔ shite, ye kiri Sulemanu kũni Isra'ilanazɔ ka dākū'iji à sāmakè kũni tambunazɔ kũni dinazɔ adaka ginaa watalu. Fɔnanɔ ka à sāmakè gbãa bakara, wòba fɔa wòna gɔba. Ye sāmakedana gè kũni Zɔnadi i biina'àzɔ adakaazɔ ì kpelu hari koru ka wòta ke ladubiigu. À dì ì digu gube mala'ika shīnnadina kucelu. Mala'ikananɔ shīnna furufuruna adaka ginaa musu kũni ì shitena akɔnazɔ. Ì shitena akɔnanɔ sàa, wòta à le wa Zɔnadi kpe ginaa kpele, amaa wòbata wà kwaaceluba. Akɔnanɔ bii gube hari becere. Fɔkan ba bii kondo ginaaluba, sai gberɛ sara fiaa baashi ka Musa kàlu Horebu, guu ka Zɔnadi kè a i gũ bii kũni Isra'ilanazɔ à bɔna Masar gbēji.

Ka sāmakedana bè Zɔnadi koru, búru kpe ginaa fà, àci fɔ àna gè dikinakeeji gubeba búru ginaa yãaji, zaaka Zɔnadi marekè ì kpe ginaa fà. Ye Sulemanu kè: Zɔnadi kè agūa bii

búru ciilu. Ye ì fi Zɔnadini: Ma kpe saake musu lee bù'nni. Ngũ biilu dipai. Ye ì sòri ì weredò gūnama ì gara nɔɔ fi'ani. Ye ì kè: Wò saabuke Zɔnadi Isra'ilana Laduni! Ì alkawalikè ma djii Daudani, ye ì kè'ini. Zaaka ì kè, zaa lootoo ka a a gū Isra'ilana bò Masar, ici Isra'ila fara kee di wò kpe bulu'aniba. Dauda ye ì bòwi a gū Isra'ilana watalu. Ka ma djii Dauda waaji a kpe bu Zɔnadi Isra'ilana Laduni, ye Zɔnadi fi'ini, kpebuna'ani dun a to gūa biima laasaabu ginaa ka ì kè nɔɔ, amaa ici ke ini ye bua'aniba, ì ginda ni kee ye bua'ani. Ye Zɔnadi kè laaka ì alkawalikè'ini. Ma gbègũ ma djii Dauda dɔɔ, ma àce kirikeelu Isra'ilana gu, laaka Zɔnadi Isra'ilana Ladu ì alkawalikè'ini, ye ma kpe ginaa bù'ini, dun ì to gūa biima. Gube ma Zɔnadi adakaa digu mɔɔkè. Zɔnadi i biina kūni wo dijinazɔ à bɔna Masar gbēji yā biilu.

Sulemanu wotukena a gūnani

Sulemanu yà ì dùce Zɔnadi sāmakegu watalu Isra'ilana ka dākū gube wadajīn pai, ye ì ɔɔkpète musu fiafia ì kè: Zɔnadi Isra'ilana Ladu, gūkan ba du'nzɔ musu koo cerezɔba. N nɔɔkeelu n i bii kūni n zɔkedanazɔ ka tà ta laaka n waaji kūni zūnduuzɔ. Alkawali ka n kè n zɔkeda ma djii Daudani n kè. N fi kūni lezɔ yāa, cece bece n kè. Bece laale Zɔnadi Isra'ilana Ladu, n alkawalikè n zɔkeda ma djii Daudani n kè, ì bena nà à gindakūnaa dɔ, ànaabi taa laaka n waaji, àgūa acea kirikeelu Isra'ila cerelu dipai. Isra'ilana Ladu, tu yā ka n fi n zɔkeda ma djii Daudani ke yāda bece. Ladu, ngūa bii cere gule yādaa?

Musu k̄uni ì saake musuzo iba f̄sa ina n shiteba, bale kpe ka ma bù'nni lee bece. Zonadi ma Ladu, mani n zokeda were wa, ñ ma wotukenaa k̄uni ma surulaluna'mmazo shi. T̄onole mani n zokeda unaani k̄uni wotuzo ka mabi kea'nni cece. Tu n were nagũ dona kpe leema ḡoni k̄uni emenazo, gu lee ka n k̄e n to ḡua biima. Wotu ka mani n zokeda mabi kea k̄uni werezo dona gu ginaama mà. Mani n zokeda koo n ḡu Isra'ilana àna weredo gu leema àna wotuke'mma, ñ wo wotukenaa shi zaa n gu musu, ñ surukewozo.

Gũ nà taalikè a tarakedini, wò fi'ini ina shite k̄uni n tozo, àna nu àna shite k̄uni n tozo n s̄makegu watalu kpe le kwaace, ñ shi'àni biina zaa musu, ñ mo'àni. Ñ ȳaj̄e n zokedanani, ñ ȳa'ace taalinadima, ñ f̄kenaa nà wi ñ musu, ñ ȳa ndaa kpa taalibadini, wò d̄õ ici f̄kan keba. N ḡu Isra'ilana iberena nà d̄ebuubi'àma m̄ono à tà'àzo zunubi ka à k̄e'nni ȳaji, àna c̄e àna weredo'mma àna n shishi, àna wotuke'mma àna surulalu'mma kpe le kwaacelu, biina zaa musu ñ shi'àni, ñ suruke'àni à zunubi musu, ñ ci'àzo cere ka n kpà à dijinani leelu.

Musu nà tà'ani, wòbabi laa b̄aba, ka à zunubikè'nni ȳaji, ànaa weredo gu leema àna wotuke'mma àna n shishi, àna miibo à zunubinama ka n azukà'àma ȳaji, biina zaa musu ñ shi'àni, ñ suruke'àni à zunubi musu. Ñ à ka jere n̄oma, ñ tu laa nà b̄a à cere leelu ka n kpà n ḡinani à mu. N̄o koo gagee nà bùru cere leelu, koo f̄were buciikenaa koo f̄o abukena koo shingana koo shinga kuturuna koo iberena nà lika à fara keeji

koo musai koo gεε gè'álu, à gūkεε nà dō fɔ ka a lì ina ɔkpete kpe lεε ɔji, ina wotuke'mma ina surulalu'mma, biina zaa musu n̄ shi'ini. N̄ suruke'izɔ, n̄ ì yā mɔkε. N̄ findebu'ini ì fɔkenaama, zaaka n̄ ì zūn d̄. Nni ye gūpai zūn d̄. Laale àgūa n wohumaa hari à hundi lε cere ka n kpà à dijinani lεlu.

· Wòna n tɔ ashi kūni n ɔ gbādaazɔ kūni n ɔɔ ka furunazɔ baalu mà, nibaa nà ka ba bii n gū Isra'ila beebe ina b̄ cere saalu ì nù n tɔ yāaji, ina weredɔ kpe lεema ina wotuke'mma, biina zaa musu n̄ shi'ini, yā ka ì lalulu'mma n̄ ke'ini, dun dunia bè pai nà n tɔ d̄, àna n wohuma, laaka n gū Isra'ilana tà ma, ànagū d̄a ka n tɔ bii kpe lεema ka ma bù.

N gūna nà b̄ à yà dēbuukeeji kūni à tōdanazɔ guu ka n à dē pai, àna weredɔ fara ka n d̄ lεema kūni kpe lεezɔ ka ma bù'nni, àna wotuke'mma, biina zaa musu n̄ shi'àni suru ka à lalulu'mma musu, n̄ yā ndaa kpa'àni. Laaka gūkan ba bii ka jè zunubikejiba, àna zunubike'nni nna zūn fa'nji, nna à na à jedinani à ɔlu àna ta'àzɔ à cere lu dēbuzɔna cere sàa koo kutu, àna zūnsori cere ginaalu ka àbi zɔkealu, àna cēε àna surulalu'mma gube àna kè, wò zunubikè, wò taalikè, wò yā vāni kè, àna cēε àna cì'mma kūni zūnduuzɔ kūni yādaazɔ pai zaa cere ginaalu ka àbi zɔkea à jedinani, àna weredɔ cere ma ka n kpà à dijinani kūni farazɔ ka n d̄ kūni kpe lεezɔ ka ma bù'nni, àna wotuke'mma, biina zaa musu n̄ shi'àni suru ka à lalulu'mma yāaji, n̄ yā ndaa kpa'àni. N̄ suruke kūni n gūnazɔ ka à zunubikè'nni kūni taalizɔ ka à kè, n̄ tu gūna ka bi zɔkea'àni nà zaaka gūnanɔmi n gūna ka n à b̄ Masar mɔdecege, n mu.

Tu n were gũ dɔna mani n zɔkedama, n̄ t̄ɔnɔle suruni ka ma l̄alu'mma k̄uni suruzɔ ka n gũ Isra'ilana l̄alu'mma, n̄ t̄ɔnɔle'ani lootoo ka à lezù'nji pai. Zɔnadi Ladu, zaaka dunia bè pailu àninɔ n̄ à bòwi n gũna, laaka n d̄i n zɔkeda Musani ì fi lootoo ka n wo dijina b̄ Masarlu.

Lootoo ka Sulemanu bi wotukea Zɔnadima laale, ì kucena ì k̄isũma, ye ì ɔna furuna musu. Ka ì surul̄alu'ima laale ì ìnce, ye ì kp̄ete ì dùce Zɔnadi s̄amak̄egu gube, ye ì gara nɔɔ fi Isra'ilanani ka d̄ak̄ũ gube ì fi gb̄adaazɔ ì k̄e: Wò Zɔnadi saabukpa, zaaka woninɔ ì gũ Isra'ilana, ì wo gb̄a utumigu laaka ì fi. Ȳa nɔɔna ka ì k̄a a zɔkeda Musani ì fi, à k̄e pai, fɔkan ci sute kakajiba. Zɔnadi wo Ladu ḡua biiwozɔ, laaka ì bii k̄uni wo dijinazɔ. Iba wo tua gubeba, iba p̄akpaawojiba. Ì tua wò wo z̄un kpa'ini, wògũ taa laaka ì waaji, wògũ ì ȳagifanana k̄ua k̄uni dɔɔkanazɔ ka ì d̄ada wo dijinani, wògũ ì ɔnidɔgu waa. Suru ka ma l̄alu Zɔnadi wo Laduma, ina z̄undɔ'ima emena k̄uni ḡaɔnizɔ, ina ȳa ndaa kpamani a zɔkedani k̄uni a gũ Isra'ilanazɔ dipai, dunia bè pai n̄a d̄ɔ ka Zɔnadimi Ladu, k̄e ba biiba. Sai à a z̄un kpa Zɔnadi wo Laduni sh̄aash̄a, àgũ ì ɔnidɔgu w̄a, àgũ ì ȳagifanana k̄ua laaka wo k̄e cece.

Zɔnadi kpe gb̄acibɔnaa

Ye kiri k̄uni Isra'ilanazɔ pai s̄amak̄e Zɔnadima. Sulemanu saabukena s̄amak̄e Zɔnadima k̄uni dinazɔ dubu keedu awerefiazɔ (22,000) k̄uni tambunazɔ dubu keesɔɔdu

(120,000). Laale kiri kũni Isra'ilanazɔ pai à Zɔnadi kpe lefɔ̃. Dibeedi kiri gbācibò kwaacema ka bii Zɔnadi kpe kpele, ye sãma ka wòta ka cewi ina cekũ ì kè gube kũni fɔwere gbaazɔ kũni saabukena sãma yɔnɔzɔ, zaaka sãmakegu ka ì kè kũni mɔtɛezɔ ì bii Zɔnadi kpe kpele ì jĩmbara, ici fɔ̃ ina shi paiba. Dibeedi Sulemanu kũni Isra'ilanazɔ pai à bukikè Zɔnadi à Laduni hari di sɔɔfia, ye à Lalabukakena bukikè di sɔɔfia mɔnɔ. À pai kè di koori awereshizɔ. Wò gbāa bakara, wò bò zaa Hamata le hari ì nà Masar jere gooruma. Di soowadibi ì à kàta, ye à dùc'e'izɔ, à yà à wei kũni zũn'ndaazɔ. À zũn kè nda fɔ nɔɔ ka Zɔnadi kè ì zɔkeda Daudani kũni ì gũ Isra'ilanazɔ pai musu.

Zɔnadi bɔna nuna Sulemanu gu

Ka Sulemanu Zɔnadi kpe bù kũni ì weizɔ kũni fɔ ka ì waaji ì ince pai, ye Zɔnadi cèe ì bò ì nù ì gu Gibɛɔ ì tara fiadibi, ì fi'ini: Wotu ka n kè kũni suruzɔ ka n lalɔmama ma mà. Kpe ginaa ka n bù ma dì ma mu, ma tɔ gũa biima incebadi. Ma were gũa dɔama, ma zũn gũa iriama dipai. Nni kĩn, nnaa biimani suusu kũni zũmfuuzɔ du n djii Daudazɔ, mɔnɔ nna ma dɔɔkana kũ kũni ma yāgifananazɔ, mɔnɔ mbi ma ɔnidɔgu waa, má n acena kirikeelu Isra'ilanalu gifaa incebadi, laaka ma alkawalikè n djii Daudani ma kè, ì bena gũa acena kirikeelu Isra'ilanalu dipai. Nni koo n nina nà bò ma gbɛji kĩn, aci ma dɔɔkana kũni ma yāgifananazɔ kũba, ana yaa abi zɔkea zɔnadi kenani, abi à shishia, má Isra'ilana bɔa cerelu ka ma kpà'ani,

má jea kpe ginaaji ka ma dì ma mu, à gbæegūa iabɔɔ, bè pai dɔkɛa'ázɔ. Baa kūni kpe ginaa saake musuzɔ, ì gūna ka bi gitaa gbaa mamaaki. À hirorogaraa àna ke: Bɔyāaji Zɔnadi kè cere leeni kūni kpe leezɔ laale? Wò fia'ani: Ka à pākpa Zɔnadi à Laduji ka ì à dijina bɔ Masar yāaji. À dùce kūni dɔma kenazɔ, à à shìshi, à zɔkè'ani. Ì yāaji Zɔnadi musai be dè'ama pai.

Sulemanu yā kutuna

Sulemanu kpe fiaanano bù wè keedu, Zɔnadi kpe kūni ì ginda kpezɔ. Ì gbēji ì Galili cere fara kpà Taya kiri Hiramuni guda keedu, zaaka Hiramuni ciba ako kūni kuria akɔzɔ kūni wulaazɔ kpà'ini laaka ì waaji. Hiramuni bɔ Taya farana ka Sulemanu kpà'ani ye ì yà ì wà, àci ke'iniba, ye ì kè: Ma gū, fara kpaci takana ye n kpàmani gube? Ye wò tokà cere ginaani Kabulu hari becere. Hiramuni gūna dè wulaazɔ Sulemanuni yāa tɔn shi.

Gūna ka Sulemanu ì à kà zɔdikinaalu yān lè. Gūnana Zɔnadi kpe kūni Sulemanu kpezɔ dikinaakè. À Milo ère ashi kàka kūni āatēzɔ à Urusalima bīnni bù, à cèe à Hazoo kūni Magidozɔ kūni Gejeezɔ mɔkè à gifa. Masar kiri Firi'auna ye sùte Gejeema yāa, ye ì shì ì ce kàma, Kanaana ka biilu ì à dède, ye ì kpà a nēgūni zākegbaa, lootoo ka ì Sulemanu gbà. Ye Sulemanu cèe ì Gejeje mɔkè ì gifa kūni Betoroni ka bii cerezɔ kūni Baalatazɔ kūni Tadamɔzɔ ka bii a cere ganganilu, kūni faranazɔ ka ì lefū fɔbinaa kàlu kūni faranazɔ ka ì bisaguruna

bii kũni faranazɔ ka ì bisana bii kũni kpɛna ka ì waaji a bu Urusalima kũni Lɛbanɔzɔ kũni cɛrɛnazɔ ka ibi kirikɛama pai. Bena ka ba bii Isra'ilanaba: Amɔrina, Hitina, Perijinazɔ, Hivinazɔ kũni Yebushinazɔ pai, gũ kutuna ka Isra'ilana ci fɔ àna à dɛdɛba, à benanɔ ka gbɛɛgũ à cɛrɛ ginaalu ye Sulemanu ì à kà zɔdikinaalu, ye àtagũ dikina ginaa kea laale hari bɛcɛrɛ. Ici Isra'ilana ka zɔdikina ginaaluba. Àni ye ì à dɪ ì dɛ̀bukɛdana kũni ì ibanazɔ kũni ì kirinazɔ kũni ì gũna watalunazɔ kũni ì dɛ̀bu bisagurunadinazɔ kũni ì bisanadinazɔ. Ànimi dikina ginaa ka wòbi kea gucɛ ashina mɔnɔ, à gũ keesɔru sɔɔru a keefiawokoorizɔ (550).

Ka Firi'auna ni negũ bɔ̀ Dauda faralu ì yà a kuru ka Sulemanu b̀ini, ye Sulemanu Milo ɛrɛ ashi tàta. Wɛɛ kũni wɛɛzɔ Sulemanu tagũ sãmakɛa Zɔnadima tara aa'aa. Sãma ka wòta ka cɛwi ina cɛkũ kũni saabukɛbɔzɔ ita ke sãmakɛguma ka ì b̀ Zɔnadini, ita turarecii ka cɛwi Zɔnadi watalu gubɛ mɔnɔ. Laale ì Zɔnadi kpɛ dikinana lɛdɛ.

Kiri Sulemanu guru'imuna kɛ̀ Ejiɔgɛbɛɛ, Elata kutu ɛdɔmu cɛrelu Teku Tɛɛ lɛ. Hiramu gurunadina ka tekɛ dɔ̀ ì à dɛ̀ gubɛ, ye à kà tekulu lɛdɛlɛ kũni Sulemanu gũnazɔ. À yà Ofii à wulaa d̀kũ gubɛ tɔn wakaasɔru, à cizɔ kiri Sulemanuni.

Shɛba cɛrɛ negũ kiri nuna Sulemanu waaji

Ka Shɛba cɛrɛ negũ kiri Sulemanu baalu mà Zɔnadi tɔbɔnaa musu, ye ì nù ì yɔzɔji kũni yã azu laluna'imazɔ. Ka ì b̀uru

Urusalima k̄uni ì ibanazɔ gb̄aa bakara k̄uni fɔ gb̄n ndanazɔ k̄uni wula gb̄aa ashizɔ k̄uni gberɛ marekɛɛzɔ ka s̄saana sh̄tɛ, ye ì yà Sulemanu gu, yā ka bii ì z̄unlu ì dirabù'izɔ pai. Ye yāna ka ì làlu Sulemanuma ì f̄uru'ini pai. Fɔkan furunaa ci gānade'imaba. Ka nɛgū ginaa Sulemanu dabaliyā mà pai, kpɛ ka ì bù ì wà k̄uni fɔbinaazɔ ka tà bi k̄uni ì ibana acenaazɔ k̄uni ì wei dikinakɛdana ducenaazɔ k̄uni à asunazɔ k̄uni ì inabi'ibɔdanazɔ k̄uni s̄amanazɔ ka ì kè Zɔnadi kpɛlu, yā ginaa ì gbà mamaaki, ye ì lɛ gbègū guna. Ye ì fi kirini: N fɔkenaa k̄uni n dabali baaluzɔ ka ma mà zaa ma cɛrelu yādaami. Maci yānanɔ shiba hari ma bùru gule, ye ma wereshiikè bɛɛɛ. Woci fimani paiba fa! N dabali k̄uni n fɔnazɔ ì kpà laaka ma ì baalu màla. Mi'ndanadinami n gūna k̄uni n ibanazɔ ka tagū bi'nzɔ dipai, àta t̄nɔle n dabaliyāji! Wòna Zɔnadi n Ladu saabukpa, zaaka n yā kè'ini nda, ye ì n kà Isra'ilana kirikɛelu. Zɔnadi wina Isra'ilanaji dipai yā ye t̄u ì n kà kiri, dun ñgū yā mɔɔkɛ'ani ì jerema. Ye nɛgū ginaa kiri gbà wula tɔn shi k̄uni fɔ gb̄n ndanazɔ gb̄aa bakara nɔɔnɔ k̄uni gberɛ marekenadinazɔ. Fɔ gb̄n ndananzɔ ka ì kiri Sulemanu gbà ashi, gūkan ci nuzɔ'ini ka bùru laalɛ mɔɔɔba.

Hiramu guruna ka cì k̄uni Ofiizɔ k̄uni wulaazɔ ì cì k̄uni ako darajanadinazɔ nɔɔnɔ k̄uni gberɛ marekenadinazɔ mɔɔɔ. Ye kiri Zɔnadi kpɛ k̄uni ì ginda kpɛzɔ fɔna kèzɔ, ì kwansana k̄uni garayazɔ kèzɔ fɔdedanani mɔɔɔ. Wòci nu ako ginaa beezɔ ka bùru laalɛ mɔɔɔba, wòci wereshiike laalɛ mɔɔɔba hari bɛɛɛɛ.

Fo ka Sheba cere negũ kiri waaji pai, i lãlu kiri Sulemanuma, ye i i gbà, gbana ka i kè'ini tootoo baashi. Ye i cèe i yà i cerelu kũni i ibanazɔ.

Sulemanuni aizikina

Wulaa ka Sulemanu tà li wèe kũni wèezɔ ita buru tɔn keedu awere'azɔ, jangali ka tadana kũni lagakedanazɔ kũni Arabia kirinazɔ kũni cere guce ashinazɔ àta bɔ'ini baashi. I lebo ashina kè kũni wulaazɔ ka wò wãwã guda keekoori, à pai gbĩtã bùru kilo aa'aa kũni kutuuzɔ. I lebo jĩnna kèzɔ mɔnɔ, à pai gbĩtã ci buru kilo fiafia deedeba. I lebonanɔ kà kuru ka wòta ke Lebanɔ Akɔkpe. Kiri guru ashi kè kũni sɔ'ashi sɔzɔ, ye i wula zalla kùcema. Guru ginaa shiagu zɔ, i gbèdigu sɔɔdu. I kpirinagu musu lokoto kũsũbadi. I obadiguna zɔ, musu'ashina ka wò kè bii ducena obadigunanɔ kutu. Musu'ashina bii ducena gbèdigunanɔma fiafia obiceema kũni ojengeemazɔ, à pai kè koori awerefiadzɔ. Wòci guru ginaa taka ke cere keelu yãaba. Kiri Sulemanu koohina wulaami pai. Kpe ka wòta ke Lebanɔ Akɔkpe fɔna pai wula zallami. Anzarafu fɔkan ba bii gubeba, zaaka wòbata anzarafu di fòkèe Sulemanu lootoba.

Kiri tekuru guru'imuna tagũ kana tekuma kũni HIRAMU gurunazɔ. Wè à kũni wè aazɔ àtagũ cia kũni wulaazɔ kũni anzarafuzɔ kũni sɔ'ashi sɔzɔ kũni ankpatanazɔ kũni kũmayenazɔ. Kiri Sulemanu aizikina kũni i dabalizɔ ashikèe i kpà dunia kirina mula pai. Gũpai bi jere tãa àna wereshiike

Sulemanule, àna tǎnɔle ì dabaliyǎji ka Ladu kà'ini ì zūnlu. Wēε kūni wēεzɔ wòta nu'ini, gūpai kūni ì gbaazɔ: Anzarafu fɔna, wula fɔna, tɔgɔna, dēkeɓɔna, fɔ gbīn ndana, bisana kūni fariganazɔ. Sulemanu dēbu bisaguruna kūni bisanazɔ dākū, ì bisagurunanzɔ dubu du a keesɔru shizɔ (1,400), ì bisana dubu koori awerefiazɔ (12,000). Wòta ì bisananɔ toro ì bisaguru faranalu kūni ì wei Urusalimazɔ. Kiri tū anzarafu nà kè gbāa Urusalima du gberεezɔ, ciba akɔ ka wò kpe bùzɔ gbāa du buta akɔzɔ lahoolu. Sulemanu bisananɔ bɔ Masar kūni Shilishi cεrezɔ. Kiri lagakɛdana ye àta yaa luluuji gube. Àta bisaguruna lulu Masar anzarafu kilo sɔɔfiafia, bisana kīn kilo fiafia taka, ye ita cēε ina bisananɔ sunke Hiti kirinani kūni Suria kirinazɔ mɔnɔ.

Sulemanuni nena

Kiri Sulemanu waa bè kena negūnaji gbāa. Firi'auna ni negū baashi, ye ì Mɔabuna kūni Amɔninazɔ kūni Edɔmunazɔ kūni Shidɔ negūnazɔ kūni Hitinazɔ dākū nεε. Zɔnadi fi Isra'ilanani ànaba benanzɔ shiba, zaaka à à sāa, àgūa sāmaka à dɔmanama. Amaa Sulemanu nà'ama ka ì waa'aji yāaji. Ì kiri bena shì nεε gū keesɔru sɔɔfia, ì wahaina zɔ mɔnɔ keesɔru à. Ye ì nenanzɔ à ì sǎ. Ka ì jidakè, ì nena tū ì zūn yà dɔmanama, ici ì zūn kpa Zɔnadi ì Laduma shāashā laaka ì djii Dauda kèba. Ì dɔ Shidɔ gūna dɔma Ashetoretizi kūni Amɔnina dɔma Milikɔmuzɔ ka Ladu ba waa ì gbīnyājiba. Yā ka Zɔnadi ba waajiba ì kè, ici dɔ'ima kūni zūnduuzɔ laaka ì djii Dauda kèba.

Ye ì yà ì gu gure bù kasaa ka bii Urusalima gucijĩmma musu Mɔabuna dɔma vāni Kemɔshini ka Ladu ba waa ì gbĩnyājiba kūni Amɔnina dɔma vāni Milikɔmuzɔ. Laale ì kè ì bè kena negūnani pai, ye à turarecii kà cewi à dɔmanani à sāmakè'ama.

Ye Zɔnadi Isra'ilana Ladu zūn fà Sulemanuji, ka ì b̀ a gbēji, ì zūn ba bii'ama mɔnɔba yāaji, zaaka Zɔnadi b̀ ì nù'ima yāa tara fia. Baa ka Zɔnadi fi'ini inaba dɔ dɔma kenamaba, yā ginaa ka Zɔnadi di'ini ici maba. Ye Zɔnadi fi'ini: Laaka laale n shìte, nci duce kūni ma i ka bii'nzɔ yāzɔba ka ma di'nni, má n bɔa kirikēlu, má n zɔkeda kee dia n dɔɔ. Amaa n djii Dauda yāaji mába kea n lootoba, n ni ye má kea'ini. Amaa mába ì bɔa kirikēlu shāashāba. Bè duu ye má tua n ni ginaani ma zɔkeda Dauda kūni Urusalimazɔ ka ma b̀wi ma mu yāaji.